

Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

- + *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.
- + *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.
- + *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.
- + *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página <http://books.google.com>

Diss. Jur 928 b

DISPUTATIO
JURIS GENTIUM IV.
De
SUMMA POTESTATE
ET JURE BELLI,

QUAM
In Illustri Academia Hasso-Schaum-
burgica,

IN AUDITORIO JCTORUM,
Ad diem 27. Novemb. M DC XCVII.

Publico Eruditorum examini submitunt,

PRÆSES

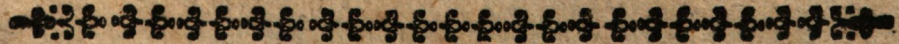
HENR. ERN. KESTNER,

D. & Prof. Jur. Ordin.

ET RESP.

JOHANN- ERNESTUS ab HARTLEBEN,

Eques Wetteravicus.

RINTHELII,

Typis HERMANNI AUGUSTINI ENAX, Acad. Typogr.

Anno M DC XCVII.

027 B L G 105
Digitized by Google

ILLUSTRISSIMO
COMITI ac DOMINO,
DOMINO
WILHELMO
MAURITIO,

Comiti Solmensi & Teklenburgen-
si, Domino in Munzenberg, Wilden-
fels & Sonnenvvald,
&c. &c.

*DOMINO MEO CLEMEN-
TISSIMO.*

Stadtbibliothek
Augsburg

Cui omnia secundum Deum debeo
Pagellas has
Humillimâ offero manu.

An? ut eas ceu tabulas beneficiorum memores
suspendam?
at nimis exiles sunt & intra paucos
Dies perituræ chartæ.

An? ut grati animi pro tot ac tantis in Parentem,
Me, totamque Familiam collatis
beneficiis aliquod,
licet exiguum extet monumentum?
at numerus me obruit & magnitudo,
ut memoriæ quidem

Cumulus eorum inscriptus sit,
Quem tamen nec verbis assequi nec
Dicendo explicare possum.

An? ut in laudes DOMINI excurram?
at illæ tot ac tantæ sunt,

ut

ut laudes omnes superent.
An denique? ceu industriæ meæ &
studiorum specimen?
at vereor, ut in alieno labore
Ritè id à me collocetur,
Qui nihil ingenii, sed seduli tantum discipuli
munus hîc præsto.
Quo igitur nomine tandem? Non alio,
quam quo
omnia mea mancipio & Usu
jam sunt ILLIUS,
Quem fata ac commoda suorum vigili
librantem prudentiâ & cura
patrius suspicit & admiratur orbis,
Quem venerabundo & ad omne obsequium
composito prosequor affectû,
Cujus humillimum & addictissimum
me profiteor clientem & servum

JOH. ERN. ab HARTLEBEN,
Eq. Wetteraviæ.

CAP. IV.

DE

Jure Connubiali.

§. I.

Dari inter mortales ardentissimum ad societatem in-
eundam stimulum, eumque, crescentibus indies ne-
cessitatibus, augeri, extra controversiam late positum
videtur. Demonstrat id, ut alios taceam. *Grotius de I. B. & P. in Proleg. §. 7. & 8. Pufendorff. de I. N. & G. l. 2. c. 2. per tot. Vitriarius institut. jur. Nat. in proleg. qu. 3.* Societatis huma-
næ fundamentum est matrimonium, quod ipsum etiam est
primum velut specimen vitæ socialis simulque generis hu-
mani seminarium; ad hoc ineundum sapientissimus Creator
flagrantissimam sexuum inter se proclivitatem indidit, quæ
Naturæ actio ad inaniem citoque transituram voluptatem
nequaquam spectat; propagatio talis non per vagos & so-
lutos concubitus expedienda; sed utique legibus connubia-
libus circumscribenda, adeoque per matrimonium duntaxat
exercenda *Pufend. de Offic. Hom. & Civ. l. 2. c. 2. §. 3. Thomaf. Jurispr. div. l. III. c. 2. §. 21.* Multo enim maximum est, quod
connubiorum jus ad vitæ humanæ honestatem affert mo-
mentum, qui conjungendi actus tanta affectus vehementia
animum insultat, ut nisi pudore naturali rectæ rationi succen-
turiato ejus vis sufflaminaretur, in brutorum conditionem
homines facile deturbaret *Dn. Valandus de LL. connub. ex Gent. Jur. §. 1. Cumberland de LL. Natura p. 119. Pufend. de J. N. & G. l. 6. c. 2. §. 6.*

§. II. Consequens igitur est Naturali legi repugnare
omnem omnino usum membrorum genitalium qui ab hisce
finibus abit. Quo nomine etiam vetita libido in diversam
speciem aut eundem sexum ruens, quævis fædæ pollutiones,
& denique omnis commixtio sine mutuo consensu suscepta,

*Societatis
humana
fundamen-
tum est
matrimo-
nium.*

*Sodomia est
contra jus
Naturæ*

G

sive

sive invitæ fæminæ intentata extra matrimonium. Quin brutorum cum hominibus commixtionem gravissime mortaliū genus turbare, vel inde constat, quod duplicem naturæ sexum constituerit, adeoque horrendum illum, a quo & hominum & brutorum instinctus abhorrerent, congressum prohibuerit; denique cessat exultatque penitus finis matrimonii propagatio scilicet sobolis, quæ si frustra hic expectatur, nullum subinde gravius crimen quam semen, quod domicilium homini divinam imaginem gerenti præparaturum erat, brutis committere, & ex homine brutum formare, quod crimen adeo nefandum vocat imperator in *L. cum vir nubit* 31. *C. ad L. jul. de adult.* Ut scire non proficiat. *Conf. Constit. crimin. art. 116. Lev. 18. 20. Exod. 22. 19. Carpx. q. 76. n. 15. Garcilass. de la Vega comment. Reg. l. 3, c. 13.*

Qualis naturaliter propagatio sit licita.

§. III. Nulla propagatio hominis natura licita est, nisi muliere uni viro cohabitare obligata. Sine tali voluntati creatoris attemperata propagatione nullum jus conservari potest, certus enim ex promiscuo congressu pater non deprehenditur, unde nec educatio, fæmina pluribus nupta, certa, quin nulla hic reverentia, nulla successio, nec ipsa adeo familiæ jura certa esse poterunt. Nuptiæ igitur sunt viri & mulieris conjunctio. Hæc obligatur sua sponsione atque consensu, atque hic modus propagandæ divinæ imaginis sanctum quid & inviolabile §. 1. *I. de patr. potest. Can. A. C. 27. de sponsal.* Hæc propagatio est societas domestica, quæ constituitur tum propagationis tum mutui subsidii causa. *Selden. lib. 5. Pufend. de J. N. & G. L. VI. c. 10. passim. Textor synops. jur. Gent. c. 3. ex Actis conferantur specialibus alii tractatibus Albericus Gentilis, Tiraquellus, Cyprianus, Horomannus, Brissonius, Kitzelius.*

Polygamia Virilis non est contra jus N.

§. IV. Patet igitur polygamiam illam qua una fœmina pluribus cohabitare esse contra jus Naturæ, non autem illam, ubi unus simul duas pluresve uxores habet, quæ enim priorem impediabant rationes hic cessant, quin nullibi hæc prohibetur, regula ergo est, ubi non est lex, ibi non est legis

trans-

transgressio *Dn. Corc. Pos jur Gent. I.* neque aliud est polygamia trito nomine virilis dicta, quam multitudo nuptiarum; ipsi Davidi Deus imputat & inter beneficia recenset, quod uxores ei complures & quidem Illustres dederit *Conf. Grot. L. 2. c. 5. §. 9. Pufend. VI. c. 1. §. 15. Textor. c. 3. n. 28. Illustr. Dn. Stryk. ad Inst. tit. de nupt. Hahn. tit. de Rit. nupt. n. 43. Strauch. dissert. Just. II. §. 4. Struvius Exerc. 29. 52. Sedden. V. 6. Arnisaus de jur. connub. c. 4.* Polygamiam hanc non esse prohibitam indistincte docuerunt *Rabini*, quod peculiari dialogo probare voluit *Ochinus*, quorum argumentu excoluit *Lyserus*, *Ochinum* vero *Beka*, *Lyserum Brunsmannus* & *Dickmannus* confutarunt. Argumentis magis speciosis & eruditionibus usus est *Daphneus Arcuarius* in seiner Betrachtung vom Heil. Ehestandt / Ehebruch / Ehescheidung und viel Weibernehmung. In ipsis sacris *Deut. c. 21. v. 15.* connubiales quaedam in Polygamia leges præscribuntur. *Conf. 2. Chron. 24. v. 2. & Bachov. ad Treuth. vol. 2. disp. 6. th 7. Dn. Herold. dissert. de Polygam. Crusius de iudiciis delict p. 2. c. 9. n. 10.*

§. V. Certum tamen est monogamiam perfectiorem sanæque rationi convenientiorem esse, indeque ab omnibus suadet, ob discordias tollendas, ob talionis jus, & quod uxor vilis sit ubi plures rivales, ob naturam amicitiae, quæ inter paucos firmior, ob odiorum semina quæ inter uxores & liberos heic sparguntur, ob Christianismum qui majorem puritatem requirit, unde hodie ubique fere locorum polygamis pæna gladii dicitur, prout de Germania constat *est. constit. crim. artic. III conf. Dn. Kulpis Collig. Grot. L. 2. c. 5. §. 9.* qui eam jure divino positivo universali non naturali prohibitam vult, quam sententiam quoque tuetur *Dn. Thomafius L. 3. c. 11. §. 201. 202. conf. Dn. Beem. Consp. pol. pag. m. 41.*

§. VI. Nequaquam vero repugnat naturali juri concubinatus aut matrimonium quod ad morganaticam *jur lino sten Hand* dici solet, tales enim similesve minus solennes conjunctiones, utut effectibus juris civilis careant, naturali-

Monogamia LL. Christianismi communitate venit.

Conjugia ad Morganaticam non sunt contra J. N.

ter tamen pro veris & essentialibus matrimoniis haberi debent *Conf. Grot. d. c. 5. § 15. Strauch. ad R. I. diff. 3 § 13. Coll. Jur. A. tit. de concub. Pufen. VI. 1. 26. Myler. ab Ehrenbach. Gamol. c. 5. § 19. seqq. Dn. Coccejus Hypomn. jur. Fend. tit. 7. § 7. & eleganti disputatione de lege Morganatica sect. 5. §. 1. 2. 4. an tale conjugium contra jus Naturæ sit nec ne, gravissimis in utramque partem rationibus disputatur, non levia pro negativa militare videntur argumenta: quod scilicet matrimonio ea sit forma data, ut sit consortium omnis vitæ & communicatio omnis divini humanique juris quod familiam sequitur l. 1 ff. de R. N. quæ aliaque quam plurima jura liberi non a parentibus, sed ipsa naturali lege consequuntur, accedit hoc esse Naturæ suffragium ut conjugia æqualia, liberi sint æquales: verum cum hæc permisivum sint juris, ita facile introduci potuerunt, dignitatem enim omnium distinctio penes principem tanquam fontem omnis potestatis dignitatisque est *Reink. L. 2. class. 5. c. 2. n. 4. Petr. Heig P. 1. q. 2. n. 8.* Qui proinde legem illis dicere, & cui tribuendæ sint, statuere potest.*

Concubinæ tres species.

§. VII. Concubinarum vero tres species commode distingui possunt: UNA cum femina tantum ad tempus in concubinatum assumitur: Qualis concubinatus temporarius & diserte ad tempus restrictus jure communi quoque illicitus *c. 5. caus. 16. q. 2.* talisque conjunctio potius pro fornicatione, quam pro concubinato habetur. *Nov. 18. c. 5. Nov. 89. c. 12. §. 5.* ALTERA cum femina ita in concubinatum accipitur, ut mutuus sit invicem non deserendi & cum aliis non cohabitandi affectus. Atque iste & jure civili licitus est *l. 5. C. ad SC. Orphit. 1. 1 ff. de concub. Nov. 18. c. 5. Nov. 89. c. 12. & 4. & Jure Canonico c. 4. c. 5. diff. 34. c. 12. Caus. 32. qu. 2.* Sed & naturali jure permissum eum esse defendit *Grot. de J. B. & P. L. 2. c. 5. §. 15. & post. eum Strauch. ad jus Fest. diff. 2. aphor. 24. & Instit. Jur. publ. 1. 1. 34. §. 4.* TERTIA species est cum concubinatu hujusmodi accedit vis obli-

obligandi, ita ut ab invicem recedere non possint. Accedere autem illa vis potest statutis vel moribus locorum. Quæ pluribus rationibus demonstrat *Dn. Coccejus dist. diff. de lege morgani. Sect. 4. §. 3. 4. 5. 6. 7. 8.*

§. VIII. Præceptum de ineundo matrimonio Universos non singulos stringit. Singuli ad matrimonium ineundum tenentur, quando commoda sese ejus occasio offert, quam tamen non sola ætas generandique facultas absolvit, sed ut copia quoque sit decentis conditionis, nec non facultas alendi uxorem & prolem nascituram, ac ut mas quoque sit idoneus ad gerendam personam patrisfam: *Pufend. de off. Hom. d. 1. Stultum enim foret juvenes animum ad matrimonia applicare, qui sibi suisque non nisi strenuam æsuri- tionem possint polliceri, ac civitatem mendicabilis sint impleturi Thom. d. c. 6. §. 4. 55. Grotius l. 2. c. 2. §. 21. cælibatum non nisi excellentibus animis convenire inquit. Excipiendû tamen heic, si in summam reipublicæ utilitatem ob defectum virorum lex de conjugio ineundo feratur, quod licite fieri posse autumo, pertinet huc famosa illa lex von denen Hagen folgen de qua aliisque sat bene differit. Sobottellius de singularibus quibusdam in Germania juribus de moribus Hebræorum conf. Seldenus L. V. c. 3. Leo Mutinensis de Ritibus Hebr. p. 4. c. 2. Charon. de la sagesse L. 1. c. 46. Baco Sermon. fid. c. 8.*

§. IX. Ex arctissima hac viri & mulieris conjunctione nascitur familia, in familiam adsciscuntur famuli, & nascuntur liberi. Singulis familiæ membris natura competunt propria jura, marito quoque jus in ipsam uxorem competit, cum in subsidium mariti nata, ejusque socia sit & instrumentum propagandæ sobolis, ut adeo matrimoniale debitum exigenti parere debeat: accedit quod ut plurimum masculinus sexus longe capacior sit fæmineo sexu, neque unum alterumque exemplum in contrarium hanc sententiam destruit, vitiumque eo in casu in individuo non toto sexu deprehenditur, ut adeo, si inter se contendant, recte Grotius decidat, ob sexus præ-

*Calibatus
non est con-
tra jus N.*

*Jus fami-
lia.*

præstantiam patris imperium præferri. Imperium illud ex
 sekus præstantia, *Arnians*, ex divina concessione *Hornius*
pol. 1. §. f. ex consensu consociationis deducunt *Bœclerus ad*
Grot. p. 181. Velthuf. d. tr. p. 207. Pufend VI. 1. 9. amplitudo
 ejus ex fine societatis metienda, non ad jus vitæ & necis ex-
 tendenda, quod *Hornius* putat *pol. 1. 1. §.* refutatus ab *Epsteinio*
p. 97. quem Dn. Kulpis allegat. d. l. conf. Gen. 16. v. 2. §. 6.
XXI. 10. 11. 12. I. Per. v. 6. Euripides Medea v. 230. Lex Wisigo-
thorum l. 4. t. 4. c. 5.

Fons patriæ
potestatis.

§. X. Utrique & masculo & feminae competit jus in
 reliquos. Fons patriæ potestatis non est ex jure victoriæ,
 uti *Hobbesus de civitate c. 9. §. 2. late a Kulpisio Colleg. Grot. c. 5. §. 1.*
 refutatus, non ex alimentatione parentum & præsumpto
 liberorum consensu, uti *Pufendorffius de J. N. & G. VI. 2. 4.*
 statuit, illius sententia ex falso illo principio resultat, quod
 bellum omnium in omnes detur, quod autem figmentum
 est, neque hic aliqua pugna, ubi ergo victoria manebit?
 Plures rationes *Dn. Kulpis* affert §. 1. Hujus vero sententia
 vel ideo non admittenda, quod nullus omnino neque tacitus
 neque præsumptus sit in liberis consensus, nam non potest
 in ullo subjecto præsumi consensus tacitus, in quo per natu-
 ram non est locus expresso *l. 2. ff. de N. G.* neque patriæ
 potestas ex generatione est uti *Grotius* putat, parentes enim
 domini viscerum esse nequeunt, quin nemo sui ipsius do-
 minus est, dominium hominibus non in homines, sed in res da-
 tum; neque est ex jure seminis, semine jam dudum ejecto.

Jus edu-
candi a na-
tura est, cui
incompetat

§. XI. Jus & officium educandæ proles a natura est,
 neque enim sine educatione genus humanum subsistere pot-
 est; natura voluit ut infantes fiant maturi, at cum impossibile
 sit id per se efficere possint, per alios id fieri oportuit; sine
 educatione frustra editus homo, frustra ei lingua concessa,
 frustra terra creata. Educare est sperducere partum ad
 suam maturitatem, maturus intelligitur partus, quando na-
 turalem illam, quæ generantibus inest, facultatem accepit.

At

At eodem hoc jure, multiplicato humano genere inventis, que tot artibus, longius paulo ejus terminus extenditur, nam nec sola generandi, sed & se suaque bene administrandi facultas inspicitur *Conf. elegant. tract. Dn. Eichelii de jure Naturæ alt parentum in liberos & horum in parentes. Seld. VII. 2. Puffend. VI. 2. Textor Synop. Jur. Gent. c. 7.* Jus hoc educandi natura utrique parentum injunxit, idque est patria potestas: apparet hoc ex instinctu naturæ quem condidit in parentibus. Hæc educatio a certa proinde persona fieri debuit, at quæ ratio ut extraneus eam expediret! naturæ equidem parentes facultate generandi vel ideo instruxit non tantum ut species producat, sed etiam ut conservetur & quasi æternaret propagatione: quare educatio nihil est aliud quam generationis continuatio ejusque quædam τελειωσις. Deinceps plena perfecta que species debuit constitui, quod cum in utero matris alias perituræ contingere non potuit, ideo hoc officium & patri & matri competit *Dn. de Prinzen disp. de rust. person. Illustr. Sect. 1. §. 3.*

§. XII. Hi sunt patriæ potestatis fontes qui patri jus dant omnia ista agendi sine quibus partus commode educari non potest, inde omnes liberorum actiones directioni parentum subjacent. In hoc vero officium parentum consistit, ut liberos commode alant, corpusque & animum per dextram educationem ita forment, quo idonea & utilia societatis humanæ membra fiant, probi, cordati & bene morati. Filius contra tenetur 1. ad parendum, & 2. perpetuam reverentiam, quo nomine liberi non externis tantum signis, sed multo magis interna devotaque æstimatione parentibus, veluti vitæ suæ autoribus, à quibus tot infinita in ipsos collata, quæque rependi non possunt beneficia, obedire debent.

§. XIII. Uterque conjux tenetur alere liberos, non maritus uxorem, nisi se ipsam exhibere nequeat, mater enim in officio alendi active concurrat; nuptiæ etenim modus sunt propagandi non aliquid acquirendi, nuptiarum fundamentum.

*Officium
parentum
& libero-
rum.*

*Maritus
naturaliter
uxorem
non alit,*

mentum consensus est, atque sub isto consensu non continetur ut alimenta præstentur. Conf. sed aliter hoc decident *Bocler. p. 158. Inst. Pol. l. 2. p. 29. Felden. p. 165.* Si vero conjux plane sit inops nec se ipsam exhibere possit, tunc tale alendi onus ex officio mariti familiam tuituri fluit. Naturaliter igitur utriusque bona sunt separata, quod cum multas pareret difficultates recte jure civili jura dotium sunt constituta. *Conf. t. r. ff. de l. dor. & quid nomine alimentorum veniat l. 4. ff. de agnosc. vel alend. lib. Pufend. IV. 11 4. §. Eichel. p. 1. §. 26. seqq. Peretz. ad t. C. de alend. lib. n. 20.*

Abortum procurare, infans exponere, nefas est.

§. XIV. Repugnat itaque naturali juri non solum abortum procurare, sed & infantem recens natum exponere vel abjicere, siquidem finem societatis hujus id prorsus impedit tollitque, hinc homicidii pœnam quoad abortum olim jam statuit *Synodus. 6. in Trullo c. 91. vid. Eichel. p. 1. §. 15. Strauch. diff. Inst. XXIX. §. 8.* Neque dissentientes mores & leges magis justæ sunt, quam illæ quæ jus vitæ & necis absolutissimum concesserunt *Conf. l. 11. de lib. & posth. l. ult. C. de patr. potest. Casar. de B. G. VI. 19. aliique* naturaliter enim hoc jus patri sive qua patri, sive ut familiæ segregis capiti, ne quidem occasione delicti competere verius mihi videtur, frustra cum *Zieglero & Hornio* dissentiente *Pufend. VI. 2. 11.*

An Oppignoratio liberorum valeat?

§. XV. An liberos oppignorare vel vendere liceat, affirmat *Grotius*, negat *Feldenus*, in utramque partem disputat *Eichelius p. 1. §. 22. 23. 24.* Quin tamen extremo necessitatis casu utrumque fieri non possit, haud pervideo, alteri vero jus aliquod constituitur utendi servitio filii; cum quo ipso sententia juris civilis congruit *vid. l. 2. C. de patre qui fil. distr.* quæ hoc prohibuerunt edicta *Theodorici, leges Wisigothorum* aliorumque, de aliis casibus loquuntur.

Naturaliter duo sunt tempora puberum & impuberum.

§. XVI. Duo sola tempora sunt, quæ natura juribus distinguit puberum & impuberum, reliqua ex instituto, uti & tempus quo filius familia exit. Pubertas naturaliter ex potestate generandi, & quando quis cum judicio rebus suis præ-

præsse, easque cum fructu moderari potest, mactienda, illud tempus cum in uno citius, in altero tardius contingat, ita certus ejus terminus naturaliter definiri haud poterat, qui tamen ut definiretur publico valde intererat. *diff. nostræ de contract. summ. pat. c. 3. §. 2.* Impuberibus omnia jura integra competunt *Dn. Coccej. Pos. jur. Gent. n. 1.* administratione ob immaturum ad huc intellectum aliis relicta, quare obcessans adhuc judicium nec obligantur ex contractu, nec acquirunt natura, *ex dolo* tamen, si prohibitum intelligant, obligantur, dolus enim involvit animum nocendi, qui cessat, si ignarus quid tale commisit, *ex culpa* vero tum tenentur, si illa ex depravatione morum, non si ex naturali defectu ortum trahat. Tria tempora facit *Grotius d. c. 5. §. 2. 3. 4. 5.* & qui cum sequitur *Pufend VI. 2. 7. & de off. II. 3. 5. seqq. Eichel. p. 11. §. 89.* distinguit *Ziglerus* putatque tempora non debere distingui, quia ubique liberi debeant obedientiam, refellit hunc *Dn. Kulpis n. 2. inf.* sed nec id in quaestione, nec dubium erat.

§. XVII. Reverentia ista quam liberi parentibus debent, nequaquam impedit, quo minus liberi citra parentum consensum nuptias inire non possint. Filius enim qui nuptias contrahit, exiit naturaliter ex potestate sui patris, neque etiam sub potestate educandi continetur per naturam consensus parentum in matrimonia liberorum; Hoc jus post pubertatem unicuique concessum natura impediri nequit, & cur non in emancipatis & ipsius matris consensus heic requiritur? apparet igitur meri juris positivi filius parentum consensum in nuptiis filiorum requiri, cum filius invito patre non poterat uxorem in ejus domum ducere, ne ipsi invito agnascatur suus heres *Diff. Eichel p. 1. §. 37. 38. & p. 11. §. 18 | Gerhard. de conjugio n. 62. Carpz. Confist. 11. 3. 39. & singulari libello Andreas Pulvens.* Jure quoque naturali tale matrimonium ratum esse comprobatur nobiscum *Grotius d. c. §. 10. Pufend. Elem. I. 13. 20. Oper. Maj. VI. 2. 14. idem Grotius de offic. summ. potest. circa sacra c. 5. n. 11. pietatis qui-*

Naturaliter in nuptiis liberorum parentum consensus non requiritur

dem honestatisque summa erit, parentis consensum heic adhiberi, quod jus canonicum in *C. aliter c. 30. qm. 5. Can. nostrates 3. c. 30 q. 5. can. honorantur 13. c. 32. q 2 Hahn. & Lauterbach. tit. de Rit. Nupt* docent. bene autem Grotius d. §. subjungit, solum autem reverentiæ officium non efficit, ut nullus sit actus qui ei repugnat.

Tutela non est juris N.

§. XVII. Deficientibus vel morte sublatis parentibus, filiis adhuc impuberibus magistratus videlicet communis parens consulit. Tutela enim non est juris N. : Generalis enim juris Nat. regula est, neminem habere facultatem & potestatem J. N. in alium, nisi vel ex jure imperii, vel ex societate domestica. Unde omnino sequitur, tutorem quoque jure Naturali nullam prorsus in pupillum qui est extraneus & ejus imperio nullo modo subjectus, habere facultatem, non infringit hanc sententiam, quod ipse imperator in §. p. I. de *Attril. Tut.* asserat, naturali juri conveniens esse, ut is qui perfectæ ætatis non sit alterius tutela regatur; aliud enim est, an quid J. N. conveniens, aliud an ex J. N. originem trahat eoque definitum sit; per naturam nihil aliud quam naturalis inibi æquitas indigitatur. Optime vero saluberrimeque legibus provisum est, ut parentibus defunctis, ne impuberes omnique fere solatio destituti inevitabilem sentiant jaeturam, constituantur Tutores, alibi quoque die *Weissenheuser constituta conf. Christi. ad LL Mechl. tit. 19. art. 1. in primis Dn. de Prinzen. disp. de Tutela. person. Illustr. sect. 1. §. 4.*

Divortia naturaliter concessa.

§. XIX. Cum utriusque consensu matrimonium in eatur, ita utriusque quoque dissensu dissolvitur, præclare ait *JCrus in l. 35. ff. de R. I.* nihil tam naturale, quam eo modo rem solvi quo colligata est, secus vero si unius saltem consensus accedat; neque hic obstabit salutare Christi præceptum, quippe quod virtutis non juris, loquitur textus apud *Matth. V. v. 32.* de divortio privata non publica autoritate facto, quin nec quærebatur ibi de utriusque consensu, sed ea saltem

saltem quæstio erat, an maritus invitæ mulieri repudium mittere possit? atque hæc quoque Christianorum veterum sententia fuit *conf. l. 8. C. de repud. l. 8. §. 2. & 3. l. 9 C. cod. Nov. 22. Nov. 117. c. 8 p. Beza. de divorc. p. 231.* optime tamen Christianis positivisque legibus hæc restringuntur, & ut non nisi in casum adulterii & malitiosæ desertionis matrimonia dissolvantur, bene statuitur *Conf. Selden. de uxore Hebraica l. 3. c. 6. 7. Laft. div. Instit l. VI. c. 23.* Pulchre ait *Rufendorf. VI. §. 20.* ut matrimonia citra gravissimam causam consensu mutuo dissolvantur, indecens utique & noxium est; cum per istiusmodi divortiorum licentiam non possint non & familiæ, & publicis civitatum splendor gravissime convelli. *Johannes Miltonus de divortiis.*

§. XXX. Tametsi unicuivis nuptias celebrandi licentiam natura indulserit, dantur tamé casus, ubi natura certas prohibet personas quæ invicé nuptias celebrare non possunt, quæ conjugia contra jus Gentium fieri dicuntur. Et cum nulla fere materia plurib' cavillationib' disputationibus sit obnoxia ac præsens, putem omnino tutiorem esse sententiam, quæ in pluribus cum *Lev. 18.* convenit, & cui quis rite informatus, ponderatis probe rationib', assensum præbebit. Satis caute inquit Grotius *d. l. 2. c. 5. §. 12.* Nam causas certas ac Naturales, cur talia conjugia ita ut legibus aut moribus vetantur illicita sint, assignare qui voluerit, experiendo discet, quam id difficile, imo præstari non possit. Talisque heic norma & jus ponendum, quod, ut Michaël Ephesius loquitur, apud plerosque non corruptos sed naturæ convenienter se habentes obtinet. Prænotamus autem quod 1. corpus filii naturaliter sit vera pars corporis paterni & materni, quippe ex semine patris & sanguine matris constans. 2. Corpus nepotis non est pars corporis aviti, illud enim semen ex quo nepos compositus, pater ex avo in hunc mundum non attulit, sed longo demum annorum cursu comparavit. 3. Membris ad generationem factis naturalis quidam pudor inest, eædem enim sunt partes,

Non indistincte nuptias celebrare licet.

ex quibus homo naturaliter generatur, eademque sunt ex quibus sordes emittuntur, de quo naturali pudore pereleganter egit *Velhnsfus* 4. Ex intentione naturæ in negotio generationis mas & fæmina unum integrum constituunt *Conf. Grot. §. 13. 14 Puf. VI. I. 33. Bœcler. p. 168. Zigler. p. 267.*

*Quinam
gradus
prohibiti.*

§. XXI. His præsuppositis dicimus nuptias inter liberos & parentes naturaliter prohiberi, repugnaret enim ejusmodi conjunctio reverentiæ parentum quæ immutabilis, cum parentes liberis sint Dii, queis illibatum sanctumq; cultum debent, quicquid ergo contrahanc reverentiã, id ipsum omnino contra jus N. pugnat insuper cum sanctimonia liberorũ, si istæ corporis partes, ex quib' excrementa non tantum abeunt, sed & ipsi originem traxerunt, detegerentur. Bene paulus *Jctus in L. adoptivos § servilæ ff de R. N.* inquit, in contrahendis matrimonii naturale jus & pudorem inspiciendũ, addidit contra pudorẽ esse, filiam ducere uxorem, unde Grotius quod tamen nostrum non facimus, in ipsis affectibus insitam fugam quandam commixtionis cum parentibus & ex se natis a quibus bruta quoque animantia naturaliter abhorrere dicit. Consequens autem in hisce nuptiis est, quod si neptis cum avo suo nuptias contrahit, fit mater sui præprij parentis, nam nec maritus, qui superior est lege matrimonii eam reverentiam potest præstare matri, quam natura exigit, nec patri filia; quia quanquam inferior est in matrimonio, ipsum tamen matrimonium talem inducit societatem, quæ illius necessitudinis reverentiam excludit, vitiumque heic perpetuo effectui adhæret *Grot. d. §. 12. Puf. de F. N. & G. L. 6 c. 1. §. 19. & 31.* quin ex hac propagatione confunditur prorsus jus; ordo, officium cujusque membri, jus successionum, nomina, officia familiæ, nova enim eo in casu familia non constituitur, unde pater incertus fit, nec gradus consanguineorum discerni possunt. Generalis inde regula est, quod qui sunt in eadem familia inter eos nuptiæ de J. N. esse nequeunt, natura enim prohibuit nuptias in eadem familia, ut eo sanctior & purior maneat.

maneret familia, hinc ex providentia naturæ vix & nifrex
 summa libidine homines ad eorum concubitum videmus in-
 flammari *Conf. Pufend. VI. 1. 28. seqq. Selden. V. 8. seqq. Preat-*
legatus Velibusius. de pudore naturali. dissentit. prohibissime Dni
Thom. d. l. §. 221. seqq. qui ut alias ipsius rationem taceam, pa-
 rentes reverentiam istam remittere posse autumat.

§. XXII. Nuptiæ inter eos qui parentum liberorum
 que loco sunt prohibentur, alteruter enim horum est pars
 & substantia ejus qui ex ascendentiū numero sunt. Prohi-
 bentur quoque inter fratres & sorores, nova enim inter hos
 non constituitur familia, unde iterum incommodum dubium-
 que an partus ex patre & ex filio: Grotius conjugia hæc ob
 recentem admodum parentum in liberis imaginem interdi-
 cta putat, Gentium consensum mire sententiam hanc illu-
 strantem exhibet *Pufendorffius d. l. Bene Michael Ephesius,*
 fratrem cum sorore concumbere ab initio res media erat; at
 lege adversus tales concubitus posita, jam multum refert
 talis lex observetur nec ne. Abrahami uxorem ipsius non
 fuisse sororem, vel inde patet, quod alias non opus fingere
 eam suam uxorem, alii eam adoptatam fuisse putant. Pro-
 hibentur quoque nuptiæ inter affines in linea recta, cum
 patrui vidua, non cum viduis amitæ, materteræ, & viduæ
 avunculi *Lev. 18. v. 16. 20. 21. Pufend VI. 1. 33. confcripta qua*
inter Bucholtzium, Havemannum & Taborem de ducenda uxore
defunctæ sorore agitata sunt.

Alii prohi-
biti gra-
dus.

§. XXIII. Mulier per nuptias mutat familiam natu-
 raliter, mas non mutat sed novam priori addit, & marito
 & uxori in famulos jus competit. Servitus est qua omne
 jus quod in res & actiones nostras habemus, alii committi-
 tur. Servi ex pacto suo ad operas domesticas in familiam
 adsciscuntur. Dein cum bella passim in crebrescerent, apud
 plurimos populos receptum, ut quibus bello captis vita do-
 nata esset, servitio addicerentur. Falsum vero esse videtur,
 quod partus in servitute natus sequatur patrem potius quam

Domino-
rum jus in
servos.

ma-

matrem, quod servitus oriatur ex sola necessitate alendi. Partus natura nec servitatem patris sequitur nec matris, posita autem lege patrem non matrem sequitur. Neque servitus in prolem transire videtur, natura partui libertatem dedit, ergo non potest videri servus antequam in rerum natura esse coeperit; jus libertatis cuique hominum a natura datum est, quod parentes liberis auferre nequeunt; neque naturaliter fit successio nisi in patrimonium *Dissent. Grot. d. l. §. 29. Seld. VI. 8. Puf. VI. 3. 9.* officia servorum, satis deducit *Pufend. de O. H. l. 2. c. 4.* Dominorum vero jus nequaquam ad jus vitæ & necis porrigitur *Grot. d. l. ibique Bœclerus & Feldenus, de servis, Hominibus propriis & famulis scripserunt Bonacossa, Erhardus, Husanus a Tabore editi, & Laurentius pignorum.* quare si intolerabilis sit dominorum in servos sævitia, hos fuga sibi consulere posse, vera est Grotiique sententia, bene insuper recteque notante imperatore, Dominorum potestatem non in atrocitate sed pietate consistere debere.

*Societatis
jura que.*

§. XXIV. Ex pluribus familiis nascitur societas aliqua publica, cujus duo sunt jura (1.) quod singuli de ejus juribus ut membra participant (2.) obligentur, ad id sine quo societas exerceri nequit. Hinc majora obligant, plures enim pluris habent juris quam pauciores, sub pluribus pauciores quoque continentur, ea enim credenda est fuisse voluntas in societatem coeuntium, ut ratio aliqua esset expediendi negotia: est autem manifeste iniquum, ut pars major sequatur minorem. Frustra vero disponunt de religione, quippe quæ in nullius arbitrium humanum venit, frustra quoque de saniore sententia disputatur, apertissima liti-um materia heic oritura, quis altero sanior foret *Conf. P. O. art. 5. §. 52.* paribus vero votis nihil agitur, altera enim pars altera non est potior *Conf. Grot. §. 17. idem de officio summ. potest. circa sacra c. 6. n. 4. Strauch disp. jur. publ. VII. 1.* res igitur manet in suo statu, reusque absolvendus, atque hic est calculus minervæ de quo *Bœcler dissertatione peculiari Conf.*

Conf. diff. nostr. de I. Hum. c. 2. in l. 38. ff d. inoff. test. Si tres pænæ coporales diversæ statuuntur nulla fit conjunctio, si tertia pars absolvit, fit conjunctio, ut pænâ sustineat, non ut talem, si pecuniariæ pænæ, junguntur in minore, nisi plures consentiant in majore, prioris ratio illa videtur, quod cum diversi pænarum gradus sint, qui in majorem etiam minimam consensisse censeatur. *Conf. Groz. §. 19. c. 1. X. de arbitr. in 6.* cum vero alter judex damnat, alter absolvit, inter dispares sententias mitior vincat, recte id pronunciant *Seneca contr. 29.*

§. XXV. Absentibus jure Naturali re integra jus suffragii competit, nisi in pænâ lege ablatum fuerit, aut per præsentis negotium perfici potuerit, eoque ipso dum absunt neque contrarium denunciant præsentibus, eorum sententiis subscribere videntur, ac proinde jus suum tacite in eos conferunt. *Dn. Cocc. diff. de J. B. & P. regni Portug. p. 47.* Naturalis sociorum ordo est prout quisque in societatem venit. Sic inter fratres is servatur ordo, ut qui primus natus est, reliquos præcedat atque ita deinceps, rejectis aliis omnibus qualitatibus, ab hac prioritate differt dignitas, illa secundum ordinem temporis fit, hæc ex virtute oritur. *Groz. d. l. §. 20. 21.*

*Absentium
vota.*

§. XXVI. Dignitas est pretium & æstimatio virtutis. Laus & honor dignitatis declaratio est *Conf. Dn. Cocc. d. diff. de lege morgaratica* ubi de triplici dignitate patria, regia, & quæ ex virtute oritur, differit. Regum lites de ordinum dignitate non aliter definiri possunt, quam ab ordine temporis, nisi notorie & insigniter major sit dignitas majoris, quare potius ex temporis quam virtutis norma, in qua vix regnum regno cedit, quæstio hæc determinanda. Nulla dignitas naturaliter ad hæredes transit, virtus enim non est transitoria, nec cum sanguine devolvitur, sed actionibus laudabilibus demum acquiritur *Conf. Dn. Cocc. diff. de præcedent.*

*Dignitas
quid.*

§. XXVII

*Quid juris
incommu-
ni jurisdic-
tione.*

§. XXVII. In communi jurisdictione, ubi alius tertiam, alius quartam, alius dimidiam habet partem fructus commoda & onera sunt dividua, & pro rata competunt, at suffragia in negotiis sunt individua, & unicuique competunt in solidum, ita ut alter alterius sententiæ contradicere possit, in re enim communi melior est ratio prohibendi.

*Jus domi-
cillii eligen-
di cuicun-
que patet.*

§. XXVIII. Cum natura territoria finibus terrarum non numero personarum, uti infra patebit, sint divisa, cuique jus eligendi domicilii ubicunque fuerit lubueritque, competit. animus constituti domicilii constat si (1.) quis habitet (2.) in perpetuum habitandi animum habeat: jure Naturali civis constituitur electione, etiam in duobus locis, quæ ab uno inhabitari posse vix dubium: domicilium hoc uti a quovis a natura libere constituitur, ita libere quoque mutatur, eoque sublato tollitur effectus quo populo vel principi obstricti eramus. Domicilii vero mutatio a principe prohiberi nequit, nisi id ob publicam salutem & pœnam discedentium fiat.

CAP. V.

DE

Contractibus.

§. I.

*Homo libe-
re disponit.*

IN dubium est, hominem de rebus a Benignissimo Creatore indultis liberrime disponere. Si igitur intra hos concessæ facultatis terminos disposuerit, regula est, prout disponit, ita jus est, dispositio autem est voluntatis declaratio, quid fieri vel non fieri quis velit: tota igitur conventionis essentia in liberrima dispositione nostra consistit, ita ut ad nullam prorsus æqualitatem in pactis servandam adstricti simus, concessa enim nec restricta in rebus factisque, propriis disponendi facultate, non tantum æqualiter, sed inæqua-